

Přímá demokracie – argumenty PRO

Přímá demokracie má oproti té zastupitelské řadu výhod. Občané mají možnost zasahovat ve větší míře do politiky. Politici, tj. volení zástupci, jsou často pod silným vlivem nátlakových skupin, které usilují o své úzké privátní zájmy (např. zemědělci, lékaři, taxikáři, odboráři, důchodci, výrobci piva, výrobci cigaret aj.). Některé z těchto nátlakových skupin jsou bohaté, mají prostředky na vlastní propagaci a platí si lidi, kteří mají za úkol přesvědčovat politiky v parlamentu o svých zájmech. Politici se tak často nechají těmito skupinami při svém rozhodování ovlivnit a v konečném důsledku nejednají v zájmu většiny občanů. Úkolem politiků je ale být dobrým správcem našeho státu či obce. Pokud se občanům práce politiků nelíbí, nemají mnoho možností, jak jejich jednání zamezit. Nestačí čekat na příští volby, protože mezitím už mohou politici dávno rozhodovat. Občané by tedy měli mít více možností, jak do rozhodování volených politiků zasahovat. Je tedy potřeba politiky kontrolovat a v případě potřeby včas zasáhnout, což je v případě přímé demokracie možné pomocí referenda. Referenda jsou také důležitá, protože ve větší míře vtahují občany do rozhodování a umožňuje aktivním občanům se pravidelně účastnit politiky a zapojovat se do řešení konkrétních problémů. V demokracii nestačí, když jdou občané jednou za čtyři roky k volbám, ale jinak jsou pasivní. Referendum je skvělá příležitost, jak „vychovat“ aktivní občany. Zásadní otázky, které se týkají budoucnosti země, by neměly být ponechány na rozhodnutí malé skupiny lidí v parlamentu, ale každý občan by měl mít právo podílet se na celospolečenském rozhodování.

Přímá demokracie – argumenty PROTI

Drtivá většina soudobých demokracií je založena na principu zastupitelské demokracie: lidé si zvolí své zástupce (např. do parlamentu), kteří pak činí důležitá rozhodnutí ve jménu všech občanů. Stále více rozhodnutí, včetně zákonů, vyžaduje hlubokou znalost problematiky, mnohdy i různé technické detaily, a není v silách běžných občanů skutečně dobře porozumět dané odborné oblasti (např. zákony týkající se technických nároků na nově postavené domy, zákony týkající se chemikálií využívaných v potravinářském či oděvním průmyslu aj.) Je proto lepší, když za ně rozhodují volení zástupci, kteří jsou placeni za to, že se plně věnují těmto otázkám. Protože se občané často v důležitých otázkách státu či zákonů moc dobře neorientují, mohou se snadno stát v kampani před referendem obětí demagogů, manipulátorů či nátlakových skupin, které mohou zkreslenými informacemi donutit občany v referendu hlasovat tak, jak si tyto nátlakové skupiny přejí. Je pak sporné hodnotit výsledek referenda za spravedlivý, když se řada lidí rozhoduje na základě lživých či zkreslených informací. Když se koná referendum, většinou mají občané na výběr ze dvou možností, nebo zkrátka hlasují ano, nebo ne. I naše vlastní zkušenost nás učí, že člověk má mnohdy na výběr z více než dvou možností, že na řadu otázek nelze odpovědět jednoduše ano, nebo ne. Spíše jsme nuceni vybírat z více možností, odpovídáme ve stylu „ano, ale...“, „spíše ne...“, „ano, za určitých okolností...“ atp. Referendum pak uměle rozděluje společnost na odpůrce a zastánce určitého řešení, ale není tu už prostor pro kompromisy, které se lépe uzavírají mezi volenými zástupci na parlamentní půdě. Jinou otázkou je odpovědnost za rozhodnutí. V zastupitelské demokracii se dá většinou zjistit, kdo a jak hlasoval a je možné poukázat na vinu či zásluhy jednotlivých volených zástupců v parlamentu. V případě přímé demokracie nese odpovědnost za rozhodnutí lid jako celek, ale v praxi to nic neznamená, protože se odpovědnost rozmělní mezi všechny lid a v konečném důsledku tak odpovědnost za špatné rozhodnutí nenese nikdo.

ARGUMENTY PRO A PROTI PŘÍMÉ DEMOKRACII

PRACOVNÍ LIST

Přímá demokracie má své zastánce, kteří argumentují ve prospěch většího zapojení prvků přímé demokracie do ČR. Přímá demokracie má ovšem i své kritiky, kteří upozorňují na nevýhody spojené s přímou demokracií.

Zadání:

Které argumenty jsou pro a které spíše proti přímé demokracii v České republice? Označte všechny argumenty pro červeně a všechny argumenty proti modře. V případě potřeby přidejte vlastní argumenty

1.	V referendu jsou občané většinou nuceni vybrat si jen mezi dvěma alternativami. Hlasují často buď ano, nebo ne. Referendum tak může vést k rozdělení společnosti na dva nesmiřitelné tábory.	
2.	Občané rozhodují sami za sebe. Nerozhoduje za ně nikdo jiný, třeba zkorumpovaný či neschopný politik.	
3.	Referendum může vést k oživení veřejné debaty o celé řadě důležitých otázek, které se týkají všech občanů.	
4.	Komplikované otázky mohou být jen stěží redukovány do dvou možných alternativ.	
5.	V zastupitelské demokracii je možné vyjednat kompromis mezi různými možnostmi řešení problému.	
6.	Přímá demokracie ve větší míře vtahuje občany do rozhodování.	
7.	Některé otázky mohou být velice složité a odpovědné rozhodnutí vyžaduje odborné kompetence, které běžní občané nemají.	
8.	Občané mohou být před referendem ovlivňováni působením nepravd, polopravd či lží, které šíří demagogové. Výsledek referenda tak může být zkreslen šířením těchto mylných informací, které mohou běžné občany mást.	
9.	Přímá demokracie nutí volené zástupce v parlamentu či v zastupitelstvu brát větší ohled na názor obyčejných lidí.	
10.	Zájmové skupiny mobilizují občany jen pro své vlastní zájmy.	